

ประโยค ป.ธ. ๓
วิชา แปลมคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๐

แปล โดยพยัญชนะ

๑. อเนกชาติสังสารนุติ อิมํ ชมฺมเทสนํ สตถา โพธิรุกขมูเล นิสินฺโน อุทานวเสน
อุทานตฺวา อปรภาเค อานนฺตเตเรน ปุญฺโใจ กเถสิ ฯ

โส ทิ โพธิรุกขมูเล นิสินฺโน สุริเย อนตฺตงฺคเตเยว มารพลํ วิชฺมิตฺวา ปจฺมยาเม
ปฺพุเพนิวาสปฏิจฺฉาทกํ ตมํ ปทาเลตฺวา มชฺฌิมยาเม ทิพฺพจกฺขุํ วิโสเรตฺวา ปจฺฉิมยาเม
สฺตเตสุ การุญฺณตํ ปฏิจฺจ ปจฺจยาการเ ภาณํ โอตฺเรตฺวา ตํ อนุโลมปฏฺิโลมวเสน สมฺมสนฺโต
อรุณฺคคฺคณเวลาย สห อจฺฉริเยทิ สมฺมาสมฺโพธิํ อภิสมฺพุชฺฉิตฺวา อเนเกทิ พุทฺธสฺตสฺสเสทิ อ
วิชิตํ อุทานํ อุทาเนนฺโต อิมํ คาธา อภาสิ

อเนกชาติสังสาร	สนฺธาวิสุตฺ อนิพฺพิสํ
คหการํ คเวสนฺโต	ทฺฤชา ชาติ ปุณฺปุณํ
คหการก ทิฏฺโใจสิ	ปุณฺ เหนํ น กาทสิ
สพฺพา เต ฆาสฺกา ภคฺคา	คทฺถุํ วิสฺขตํ
วิสฺขารคตํ จิตฺตํ	ตณฺหานํ ชยฺมชฺฉมคฺคาติ ฯ

ตตฺถ คหการํ คเวสนฺโตติ อหํ อิมสฺส อตฺตภาวสงฺฆาตฺสฺส เคหสฺส การกํ
ตณฺหาทวทฺธกํ คเวสนฺโต เยน ภาณน สกฺกา โส ทฺถุํ ตสฺส โพธิภาณสฺสตฺถาย
ทึปฺงกรปาทฺมูเล กตฺวาภินิหารเ เอตฺตกํ กาลํ อเนกชาติสังสารํ อเนกชาติสฺตสฺสสงฺขยํ อิมํ
สังสารวฏฺฏํ อนิพฺพิสํ ตํ ภาณํ อวินฺทนฺโต อลภนฺโตเยว สนฺธาวิสุตฺ สังสรี อปรปรํ
อนฺวิจฺรินฺติ อตฺโถ ฯ (ชมฺมปทฺฐจกฺกถาย ปณฺจโม ภาโคหน้า ๑๑๕ - ๑๑๖)

แปล โดยอรรถ

๒. อตีเต กิร พาราณสีรรณโธ วิชิต เอกสฺส ปจฺจนตคามสฺส อฏฺฐีมุเช โจรา
 วิหรนฺติ ฯ ราชา อฏฺฐีมุเช เอกํ ราชมญฺญํ จเปติ ฯ โส ภตฺตี คเหตุวา มนุสฺเส โอรโต
 ปารํ เนติ ปารโต โอรํ อาเนติ ฯ อเถโก มนุสฺโส อภิรูปํ อตฺตโน ภริยํ จุลลยานํ
 อโรเปตฺวา ตํ จานํ อคมาสิ ฯ ราชมญฺญํ ตํ อิตฺถิํ ทิสฺวา ว สํชาตสิเนโห เตเน อฏฺฐิํ โน
 สามิ อติฏฺฐาเมหิตฺติ วุตฺเตปิ อิทานิ วิกาโล ชาโต ปาโตว อติฏฺฐาเมสฺสามิตฺติ อาห ฯ
 สกาโล สามิ อิทาเนว โน เนหิตฺติ ฯ นีวตฺต โภ อมฺหากํเยว เคเห อาทาโร จ นีวาโส
 จ ภวิสฺสตีติ ฯ โส เนว นีวตฺติตฺตํ อิจฺฉิ ฯ อิตโร ปุริสานํ สณฺณํ ทตฺวา ยานํ
 นีวตฺตาเปตฺวา อนิจฺฉนฺตสฺเสว ทวารโกฏฺฐเก นีวาสํ ทตฺวา อาหารํ ปฏฺิยาทาเปสิ ฯ ตสฺส
 ปน เคเห เอกํ มณฺิรตฺนํ อตฺถิ ฯ (ธมฺมปทฺฏกถาย ฉฺฉฺฉุโร ภาโค/หน้า ๑๖ - ๑๗)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓

แปล มคธเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. อ.พระคาสดา ประทับนั่งแล้ว ที่โคนแห่งต้นโพธิ์ ทรงอุทานแล้วด้วยสามารถแห่งความ เบิกบานพระทัย ผู้อนพระเถระชื่อว่า อานนท์ทูลถามแล้ว ในกาลอันเป็นส่วนอื่นอีก ตรัสแล้ว ซึ่งพระธรรมเทศานี้ว่า **อเนกชาติสังสาริ** ดังนี้ เป็นต้น ฯ ดังจะกล่าวโดยย่อ อ.พระคาสดา พระองค์นั้น ประทับนั่งแล้ว ที่โคนแห่งต้นโพธิ์ ครั้นเมื่อพระอาทิตย์ ไม่ถึงแล้วซึ่งการตั้งอยู่ไม่ได้ นั้นเทียว มีอยู่ ทรงกำจัดแล้ว ซึ่งมารและพลแห่งมาร ทรงทำลายแล้ว ซึ่งความมืดอันปกปิดซึ่ง ษัณธ์อันพระองค์อยู่อาศัยแล้วในกาลก่อน (บุพเพนิวาสญาณ) ในยามที่หนึ่ง ทรงยังจักขุเพียงดัง จักขุทิพย์ให้หมดจดแล้ว ในยามอันมีในท่ามกลาง ทรงอาศัยแล้ว ซึ่งความที่แห่งพระองค์ เป็นผู้มีความกรุณาในสัตว์ ท. ทรงยังญาณอันหยั่งลงแล้วในปัจจุบันการ ทรงพิจารณาอยู่ ซึ่งปัจจัยการนั้น ด้วยสามารถแห่งอนุโลมและปฏิโลม ในยามอันมีในที่สุด ตรัสรู้ยิ่งเองแล้ว ซึ่งพระสัมมาสัมโพธิญาณ พร้อมด้วยความอัศจรรย์ ท. ในเวลาเป็นที่ขึ้นไปแห่งอรุณ เมื่อทรงเปล่ง ซึ่งอุทานอันอันแสนแห่งพระพุทเจ้า ท. มิใช่หนึ่ง ไม่ทรงละแล้ว ได้ตรัสแล้ว ซึ่งพระคาถา ท. เหล่านี้ว่า

อ.เรา แสงหาอยู่ ซึ่งนายช่างคือตณหาผู้กระทำซึ่งเรือน
เมื่อไม่พบ ท่องเทียวไปแล้ว สู้สงสารมีชาติมิใช่หนึ่ง
อ.การเกิดบ่อย ๆ เป็นธรรมชาตินำทุกข์มาให้ ย่อมเป็น
ดูกรนายช่างผู้กระทำซึ่งเรือน อ.ท่าน เป็นผู้อันเราเห็น
แล้ว ย่อมเป็น อ.ท่าน จักกระทำ ซึ่งเรือน อีก หามิได้
อ.ซีโครง ท. ทั้งปวง ของท่าน อันเราหักแล้ว อ.ยอด
แห่งเรือน อันเรารื้อแล้ว อ.จิต ของเรา ถึงแล้ว ซึ่งธรรม
อันมิสังขารไปปราศแล้ว อ.เรา ได้บรรลุแล้ว ซึ่งธรรม
ชาติเป็นที่สิ้นไป แห่งตณหา ท. ดังนี้ ฯ

อ. อรรถว่า อ.เรา แสงหาอยู่ ซึ่งนายช่างคือตันทา ผู้กระทำซึ่งเรือนอันอันบัณฑิตนับพร้อมแล้วว่าอัฏภาพนี้ ผู้มือภินิหารอันกระทำแล้ว ในที่ใกล้แห่งพระบาทของพระพุทธเจ้า พระนามว่าที่ปังกร เพื่อประโยชน์แก่ - อ.นายช่างคือตันทานั้น อันบุคคลอาจเพื่อเห็นด้วยญาณใด - ญาณนั้น คือว่า แก่พระโพธิ์ญาณ เมื่อไม่พบ คือว่า เมื่อไม่ประสบ คือว่า เมื่อไม่ได้นั้นเที่ยว ซึ่งญาณนั้น ท่องเที่ยวไปแล้ว คือ เร่รอนไปแล้ว คือว่า เที่ยวไปตามแล้วไป ๆ มา ๆ สู่สงสารมีชาติมิใช่หนึ่ง คือว่า สู่สงสารวัฏนี้ อันอันบัณฑิตพึงนับด้วยแสนแห่งชาติมิใช่หนึ่ง ตลอดกาลอันมีประมาณเท่านี้ ดังนี้ แห่ง - ในบท ท. เหล่านั้นหนา - บาทพระคาถาว่า คหการ คเวสนโต ดังนี้ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. เล่ากันว่า ในอดีตกาล พวกโจร ชี้อยู่ที่ปากดงแห่งปัจฉิมตคามแห่งหนึ่งในแคว้นของพระเจ้ากรุงพาราณสี ฯ พระราชาทรงตั้งข้าราชการคนหนึ่งไว้ ที่ปากดง ฯ ข้าราชการคนนั้น รับค่าจ้างแล้ว พาชาวบ้านจากปากดงข้างโน้นมาปากดงข้างนี้ ฯ ต่อมา ชาวบ้านคนหนึ่ง พากรรยารูปสวยของตนขึ้นสู่ยาน้อย ได้ไปถึงที่นั้น ฯ ข้าราชการ พอเห็นหญิงนั้นเข้า ก็เกิดความรัก แม้เมื่อชาวบ้านคนนั้น พูดว่า นายจ๋า ขอท่านโปรดช่วยให้พวกเราผ่านดงนี้ไปเกิด ก็ตอบว่า เวลานี้ เป็นเวลาวิกาลเสียแล้ว ต่อรุ่งเช้า เราจักช่วยให้พวกท่านผ่านพ้นไป ฯ ยังมีเวลา นายจ๋า ขอท่านโปรดพาเราทั้งสองไปด้วยนี้เถิด ฯ กลับเกิดพ้อคุณ ที่บ้านของพวกเรานั้นแหละ จักมีทั้งอาหารและที่พักอาศัย ฯ ชาวบ้านคนนั้น ไม่ปรารถนาจะกลับเลย ฯ ข้าราชการนอกนี้ ให้สัญญาแก่พวกลูกน้อง ยิงยาน้อยให้หันกลับ ให้ที่พักที่ชุ่มประดู ลังให้เตรียมอาหารแก่ชาวบ้านคนนั้น ผู้ไม่ปรารถนาเลย ฯ ก็ในบ้านของข้าราชการคนนั้นมีแก้วมณีอยู่ดวงหนึ่ง ฯ

พระราชปริยัติเมธี ธรรมเสฏโฐ วัดชนะสงคราม
สนามหลวงแผนกบาลี

แปล.
ตรวจแก้.